

B

Tehyn julkaisusarja B
Selvityksiä 3/20

Valmiudet työharjoitteluun

Tehyn opiskelijajäsenten näkemyksiä työharjoittelusta
ja niihin liittyvistä valmiuksista

Anne Lindgren

Anne Lindgren

Valmiudet työharjoitteluun

Tehyn julkaisusarja B:3/20

Tehy ry

ISBN 978-952-7362-12-9 (PDF)

Kuva: Tehy ry

Taitto: Innocorp Oy

Sisältö

Esipuhe	4
Tiivistelmä	5
1. Johdanto	6
2. Työn tarkoitus ja tavoitteet	8
3. Työn toteutus	8
4. Tulokset	9
5. Pohdinta ja johtopäätökset	18
6. Lähteet	20

Esipuhe

Olen vuosia työskennellyt Tehyissä opiskelijajäsenten ja nuorten tehyläisten parissa. Heiltä kuultu tarina on vuosikausia ollut sama. Koulun määrärahaluokkat näkyvät opetuksen laadussa, harjoittelupaikkojen saanti on kiven alla ja opintojen aikana muodostuva kuva alasta saa opiskelijan jo opiskeluaikana pohtimaan oman uravalinnan mielekkyyttä. Kiire ja työpaine näyttävät kovina, työyhteisöissä esiintyy ilmapiiriongelmia ja eettistä taakkaa kertyy siitä, että et koskaan voi tehdä työtäsi niin hyvin kuin haluaisit. Myös palkan pienuus tulee puheeksi. Moni nostaa esille, että olisi valmis työskentelemään alalla hieman nykyistä paremmalla palkkatasolla, kunhan työ resursoitaisiin oikein, omaan työhön pääsisi vaikuttamaan ja työ ei aiheuttaisi niin kovaa eettistä kuormaa.

Sosiaali-, terveys- ja kasvatustalon työ tarjoaa monia erilaisia haasteellisia ja mielenkiintoisia uravaihtoehtoja. Koulutuksen järjestäjien mukaan koulutus on jo vuosikymmenten ajan pyrkinyt tuottamaan työelämään huippuasiantuntijoita, joilla on hyvät tutkimus- ja kehittämisvalmiudet muuttuvan työelämän tarpeisiin. Työelämässä nämä taidot eivät kuitenkaan pääse oikeuksiinsa, koska työelämä tarjoaa perustutkinnosta valmistuvalle ammattilaiselle suorittavan tason työtehtäviä. Suorittavassa työssä ei innovoida tai kehitetä käytäntöjä asiakaslähtöiseksi.

Näiden asioiden suunnittelu on rajattu esihenkilöiden, asiantuntijoiden ja johtajien tehtäväksi. Ylätaidoilla tapahtuvan kehittämisen sijaan kehittäminen tulisi integroida vahvasti osaksi jokaisen sote-ammattilaisen työnkuvaa, johon heitä on perusopintojensa kautta valmennettu.

Ristiriitaiset tunteet osaamisen hyödyntämättä jättämisestä ja alisuoriutumisesta johtavat monen kohdalla alan vaihtoon. Yhteiskunnalle tilanne on keskimääräinen. Paikoitellen vakavasta henkilöstöpulasta kärsitään jo nyt ja pula osaavasta henkilöstöstä tulee kiihtymään lähivuosina. Väestö vanhenee, ilmastomuutos etenee ja uudenlaiset pandemiat haastavat nykytilaa. Meidän on keksittävä yhdessä keinoja, joilla alan koulutuksen käyneet saadaan pysymään alalla ja henkilöstössä vallitseva potentiaali saadaan loistamaan yhteiseksi hyväksi.

12.10.2020

Anne Lindgren

Terveyspoliittinen asiantuntija

Tiivistelmä

Tässä selvityksessä kartoitimme, miten opiskelijat kokevat työelämäharjoittelut ja miten opiskelijoiden valmiudet vastaavat työelämän tarpeisiin. Kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä Webropol 3.0 -ohjelmalla maaliskuussa 2020. Aineisto kerättiin kolmen viikon aikana ja muistutusviesti lähetettiin kohdejoukolle kahden viikon kuluttua aineiston keruun aloituksesta. Aineistona olivat Tehyn opiskelijajyhdistyksen jäsenet (n = 10 788). Kyselyyn vastasi 844 vastaajaa, mikä antaa vastausprosentiksi 8 %. Selvityksen tulokset kuvaavat pääosin ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien näkemyksiä. Ammattikoululaisten ja ylempää korkeakoulututkintoa opiskelevien vastaajamäärät jäivät pieniksi.

Ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevista vastaajista 74 % (n = 442) oli opintojensa aikana osallistunut työelämäharjoitteluun. Pääsääntöisesti opiskelijat (91 %) olivat tyytyväisiä harjoittelukokemuksensa. Harjoittelua edeltäviä valmiuksia tarkastellessa hajontaa esiintyi enemmän. Vastaajista 61 % (n = 344) oli erittäin tai melko tyytyväinen opintojen kautta muodostuneisiin harjoittelujaksoa edeltäviin tiedollisiin ja taidollisiin valmiuksiin. 33 % (n = 190) kokivat nämä valmiudet melko tai erittäin huonoiksi. Avointen vastausten kautta saatiin tarkempaa kuvaa riittämättömistä valmiuksista.

Opiskelijoiden mielestä tärkein osa onnistunutta harjoittelua on harjoittelun ohjaaja ja se, että harjoittelun ohjaamiseen on varattu aikaa. Toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi opiskelijat nostivat harjoittelua edeltävät koulusta saadut tiedolliset ja taidolliset valmiudet. Vähiten merkitystä opiskelijat antoivat harjoittelua ohjaavalle opettajalle. Opettajan kuitenkin tulee olla helposti saavutettavissa, mikäli hänen apuaan ja tukea tarvitaan. Avointen vastausten kautta saatiin tarkempaa kuvaa harjoittelun aikaisista oppimista edistävästä ja estävästä tekijöistä.

Selvitys tuotti näkökulmia, joita Tehy voi hyödyntää oman toiminnan kehittämisessä ja sidosryhmien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Opiskelijoiden mielestä tärkein osa onnistunutta harjoittelua on harjoittelun ohjaaja ja se, että harjoittelun ohjaamiseen on varattu aikaa.

Asiasanat: opiskelijat, harjoittelu

1. Johdanto

Yhteiskunnalliset kehityskulut ja väestöön liittyvät muutokset tulevat vaikuttamaan vahvasti sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden henkilöstörakenteeseen ja työvoimatarpeeseen. Paikoitellen henkilöstöpulasta kärsitään jo nyt ja tarve osaavasta henkilöstöstä tulee kiihtymään tulevina vuosina. Samanaikaisesti sosiaali- ja terveysalan hakijamäärät ovat laskeneet ja koulutuksen käyneet eivät pysy alalla.

Yhteiskunnallinen keskustelu sosiaali-, terveys- ja kasvatustalouden epäkohdista on ollut esillä jo vuosia. Viime vuosina toimeen on tartuttu tarmolla. Tehostettuun palveluasumiseen on tulossa sitovat hoitajamitoitukset ja hoitotyö irrotetaan tukipalvelutehtävistä. Tehyn ja SuPerin yhteistyöllä saavutettiin myös historiallinen ratkaisu työmarkkinapöydässä, minkä johdosta sosiaali- ja terveysalan henkilöstön työehdoista sovitaan kuntapöydässä jatkossa alan omassa sote-sopimuksessa. Kasvatustalot ovat sopimusrakenteellisen muutoksen jälkeen kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen KVTES:n suurin henkilöstöryhmä, mikä takaa varhaiskasvatustalouden laadukkaan edunvalvonnan ja työehtojen kehittämisen.

Edellä mainitut toimet korjaavat alan vetovoiman taustalla vaikuttavia rakenteellisia ongelmia. Edelleen on kuitenkin paljon tehtävää, jotta alan vetovoima saadaan palautettua aiempien vuosien tasolle. Tärkeää on, että alalle koulutautuvat kokisivat opintojensa aikana tehneensä oikean uravaltaratkaisun ja koulutautuvansa alalle, jolla he tulevat viihtymään uran alusta loppuun asti. Tämän kokemuksen muodostumiseen vaikuttavat vahvasti opintojen aikana hankitut työelämäkokemukset työharjoittelujaksolta. Positiiviset kokemukset vahvistavat ammatillista itsetuntoa. Negatiiviset

kokemukset saavat opiskelijan pohtimaan alavallinnan mielekkyyttä jo uran alkumetreillä.

Kivistö (2010) kartoitti opinnäytetyössään sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia käytännön harjoittelujaksolla saadusta ohjauksesta. Kokemukset olivat sekä myönteisiä että kielteisiä. Opiskelijat arvostavat yksilöllistä ohjausta, oli ohjauksen sisältö sitten myönteistä tai rakentavan kriittistä. Opiskelijat toivoivat lisää ohjaukseen ja palautteenantoon liittyvää koulutusta harjoittelujaksoja ohjaaville sairaanhoitajille.

Frimodig & Savolainen (2015) kartoittivat opinnäytetyössään käytännön harjoittelun suorittaneiden sairaanhoitajaopiskelijoiden näkemyksiä ihanteellisesta työharjoitteluympäristöstä ja ohjaajasta. Heidän mukaansa alkupäivinä tapahtuvaan perehdytykseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja opiskelijaa ei saa jättää yksin ensimmäisinä päivinä. Ihanteellinen ohjaaja antaa mahdollisuuden harjoitella, ottaa mukaan erilaisiin toimenpiteisiin ja mahdollistaa myös harjoitteluyksikön ulkopuolelle tutustumisen. Opiskelijat toivoivat, että heidät kohdataan harjoittelussa tulevina kollegoina ja sitä, että heitä ei vedetä mukaan työpaikan sisäisiin konflikteihin.

Kumpulainen (2017) tarkasteli klinisten harjoittelujen opiskelijapalautteita vuosilta 2009–2015. Tulosten mukaan harjoittelu ja ohjaus ovat kehittyneet vuosien kuluessa. Muuttuva työelämä ja koulutus luovat uudenlaisia haasteita oppimiselle. Harjoitteluympäristö ohjaa harjoittelun kulkua, ohjauksen muodostumista, ohjauksen laatua ja oppimista. Harjoitteluympäristön mahdollisuuksilla on suuri merkitys oppimiskokemukseen. Harjoittelua ohjaavan opettajan rooli on tärkeä opiskelijan oppimisen tukijana.

Hyvärinen, Palonen & Åstedt-Kurki (2019) kuvasivat hoitotyön opiskelijoiden ohjaamista ja opiskelijoiden oppimista opiskelijamoduulissa eli autenttisella opetusosastolla, missä opiskelijat osallistuivat ryhmänä potilaiden hoidon toteuttamiseen. Moduulissa opiskelijat toimivat mahdollisimman itsenäisesti ja ohjaajat toimivat taustalla. Ohjaaminen opiskelijamoduulissa kehitti hoitajia ammatillisesti, lisäsi työhyvinvointia ja painotti potilasturvallisuutta. Moduulimalli toi esille erilaisia tapoja ohjata opiskelijoita ja lisäsi ymmärrystä koko työyhteisön merkityksestä opiskelulle. Opiskelijoiden oppimista edistivät yksilöllinen huomiointi, omien vahvuksien hyödyntäminen ohjauksessa, sujuvat käytännön järjestelyt ja yhteistyön sujuminen opiskelijaryhmän kanssa. Opiskelijan oppimista heikensivät hoitajien epäedullinen toiminta ohjauksessa, opiskelijoiden epäedullinen toiminta ryhmässä sekä opiskelijamoduuliin liittyvät ennakkokäsitykset. Tärkeää on saada koko työyksikön henkilökunta mukaan ohjaustoimintaan.

Partanen & Pääkkönen (2017, 39–40.) tutkivat opinnäytetyössään hoitajien kokemuksia opiskelijaohjauksesta työpaikoilla. Hoitajat kokivat opiskelijaohjauskoulutuksen tarpeelliseksi. Opiskelijaohjauskoulutus selventää ohjaukselle asetettuja tavoitteita ja epäselviä asioita. Ajallisten resurssien lisääminen opiskelijaohjauksen kehittämiseksi on tärkeää, koska opiskelijaohjaus on merkittävä oman työn ohella tehtävä lisätehtävä. Koululta toivotaan tukea harjoitteluun ja ohjaavan opettajan tulee olla helposti tavoitettavissa. Yhteenkuuluvuuden tunne on tärkeä osa onnistunutta ohjausprosessia. Onnistuneen ohjauksen tavoitteena on harjoittelulle asetettuihin päämääriin pääseminen.

Positiiviset kokemukset vahvistavat ammatillista itsetuntoa.

Negatiiviset kokemukset saavat opiskelijan pohtimaan alavalinnan mielekkyyttä jo uran alkumetreillä.

Ohjaukseen kuluva ajankäyttö ja arviointi koettiin haasteelliseksi. Oman työn ohella ohjaaminen on haastavaa, jos työssä on kiirettä eikä opiskelijalle voi antaa oppimisen mahdollisuutta itse tekemiseen ja kokemiseen. Väsymys luo ohjaussuhteeseen negatiivisen asenteen. Liian usein ohjaajana toimiminen tai huonosti motivoituneen opiskelijan ohjaaminen koettiin väsyttäväksi ja raskaksi. Ongelmien koettiin syntyvän opiskelijoiden psyykkisistä vaivoista ja harjoittelun järjestymistä koskevista asioista.

Halme (2011) selvitti osastonhoitajien näkemyksiä terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelusta ja sen kehittämisestä osana osastonhoitajan omaa työtä. Opiskelijoiden kautta osastonhoitajat kokivat voivansa lisätä yksikön vetovoimaisuutta. Harjoittelujen kehittämiseen vaikuttavat harjoitteluyksiköiden rajalliset voimavarat, yksiköistä johduvat tekijät sekä harjoittelua ja sen kehittämistä heikentävät tekijät. Haasteeksi koettiin osastonhoitajan kokonaisvastuu harjoittelusta, harjoittelupaikan saamisen organisointi sekä vähentynyt opettajajohtoisuus harjoittelussa.

2. Työn tarkoitus ja tavoitteet

Tämän selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa, kuinka tyytyväisiä opiskelijat ovat työelämäharjoitteluihin ja mitkä tekijät vaikuttavat harjoittelun onnistumiseen. Tavoitteena oli löytää teemoja, joiden

pohjalta Tehy toteuttaa omaa vaikuttamistyötä, kehittää sidosryhmäyhteistyötä ja koulutustoimintaa paremmin yhteistyökumppaneiden ja jäsenien tarpeisiin vastaavaksi.

3. Työn toteutus

Kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä Webropol 3.0 -ohjelmalla maaliskuussa 2020. Aineisto kerättiin kolmen viikon aikana ja muistutusviesti lähetettiin kohdejoukille kaksi viikkoa aineiston keruun aloituksesta. Aineistona olivat Tehyn opiskelijajhdistyksen jäsenet (n = 10 788). Kyselyyn vastasi 846 opiskelijaa. Pääsääntöisesti kyselyn kautta saaneet vastaukset kuvaavat ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien näkemyksiä. Ammattikoululaisten ja ylempää korkeakoulututkintoa opiskelevien vastaajien määrä jäivät kyselyssä matalaksi.

Saadakseni esille nyanssierot eri kouluasteiden välillä, päädyin jakamaan vastaajajoukon kolmeen eri vastaajapooliin, jotka kuvaavat ammatillista perustutkintoa opiskelevien, ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien ja ylempää korkeakoulututkintoa opiskelevien näkemyksiä.

Ammattikoululaiset olivat yksi perusjoukko ”Ammattikoulu” (n = 217), joka pitää sisällään kysymyksen 4. tutkintoerittelyn mukaiset ammatillista perustutkintoa opiskelevat (n = 213), ammatitut-

kintoa opiskelevat (n = 3) ja erikoisammattitutkintoa opiskelevat (n = 1) opiskelijat. Ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevat olivat oma (n = 605) perusjoukkonsa. Ylempi korkeakoulu -perusjoukkoon (n = 21) sisällyttiin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevat (n = 7) ja ylempää korkeakoulututkintoa yliopistossa opiskelevat (n = 14). Näiden perusjoukkojen vastauksia ristiintaulukoiittiin keskenään ja etsittiin eroja joukkojen väliltä. Lisäksi ristiintaulukoin vastauksia vastaajajoukoilla ”nuoret 18–34-vuotiaat vastaajat” ja ”+35-vuotiaat vastaajat”.

Avoimet vastaukset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalysilla. Avointen kysymysten numero kahdeksan (n = 433) ja numero kymmenen (n = 547) vastaukset olivat keskenään vahvasti päällekkäisiä. Tästä syystä päädyin analysoimaan avoimet vastaukset yhtenä aineistona (n = 980). Kysymyksessä 8 kuvasin valmiuksia kuvaavia teemoja ja kysymyksessä 10 muita harjoittelun onnistumiseen liittyviä näkemyksiä.

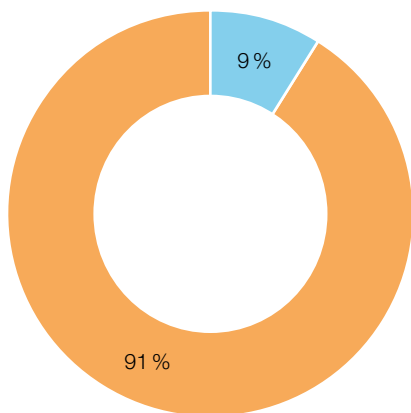
4. Tulokset

Taustakysymyksiä (kysymykset 1–5) tarkastelemalla näemme, että kyselyyn vastasi eniten nais-sukupuolisia 18–30-vuotiaita ammattikorkeakou-lututkintoa opiskelevia opiskelijoita. Vastaajista

608 oli osallistunut opintojensa aikana työpaikalla tapahtuvalle työelämän harjoittelujaksolle. Vastaa-jista 56:lla harjoittelut olivat vasta edessäpäin.

Kysymys 1. Sukupuolesi

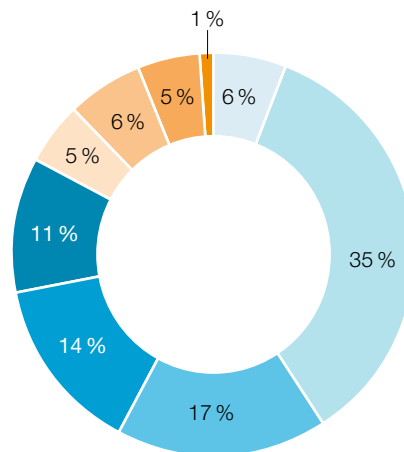
(n = 844)

- Mies (n = 75)
- Nainen (n = 766)
- Muu (n = 3)

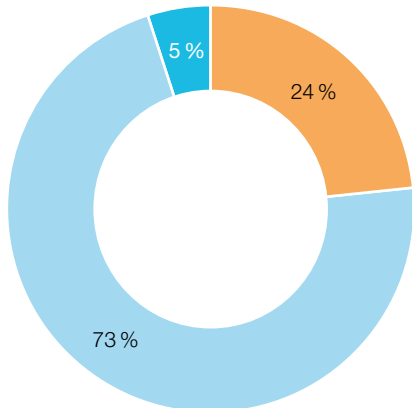
Kysymys 2. Ikäsi

(n = 846)

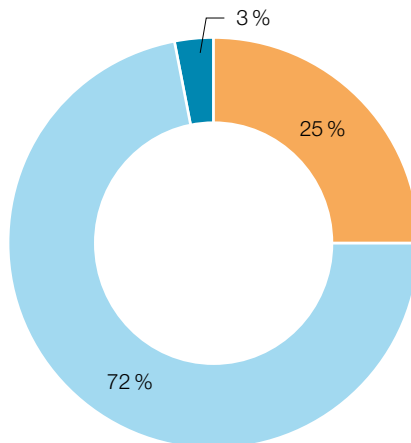
- Alle 18 vuotta (n = 53)
- 18–24 vuotta (n = 293)
- 25–29 vuotta (n = 145)
- 30–34 vuotta (n = 115)
- 35–39 vuotta (n = 89)
- 40–44 vuotta (n = 45)
- 45–49 vuotta (n = 50)
- 50–54 vuotta (n = 43)
- 55–59 vuotta (n = 12)
- 60 vuotta tai enemmän (n = 1)

Kysymys 3. Nykyinen koulutuspaikkasi
(n = 846)

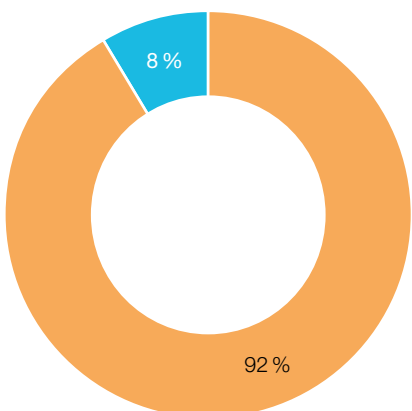
- Ammatillinen oppilaitos (n = 207)
- Ammattikorkeakoulu (n = 619)
- Ylempi korkeakoulu (n = 16)
- Muu, mikä (n = 4)

Kysymys 4. Suoritettava tutkinto

- Ammattikoulussa opiskelevat (25 %)
- AMK-tutkintoa opiskelevat (72 %)
- Ylempää korkeakoulututkintoa opiskelevat (3 %)

Kysymys 5. Oletko ollut tutkintoon johtavan koulutuksen aikana jo työpaikalla oppimassa?
(n = 664)

- Kyllä (n = 608)
- En (n = 56)

Pääsääntöisesti opiskelijat ovat kouluasteesta riippumatta tyytyväisiä harjoittelukokemuksensa (kysymys 6). Tyytymättömien opiskelijoiden määrä jäi prosentuaalisesti pieneksi kaikilla kouluasteilla. Ammattikoulun ja ylemmän korkeakouluvastaajien

osalta pienet vastaajamäärät tulee huomioida tarkastellessa vastausta. Pieni vastaajamäärä korostaa negatiivisen kokemuksen omaavien osuutta vastaajissa.

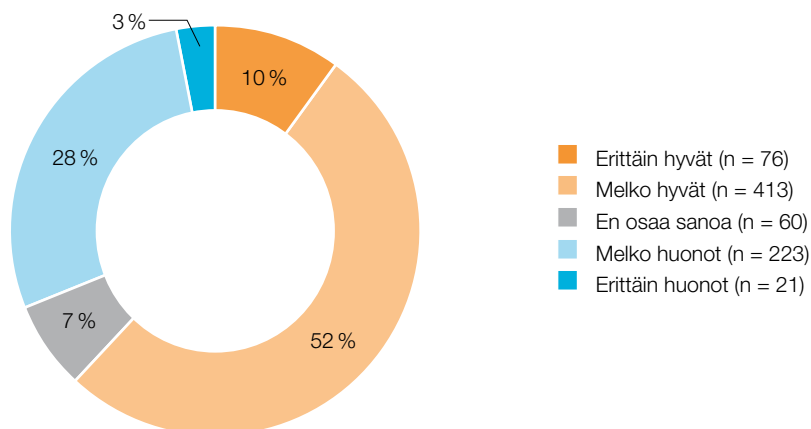
Kysymys 6. Kuvaile kokemuksiasi työpaikalla tapahtuneesta oppimisesta yleisesti. Kuinka tyytyväinen olet ollut niihin kouluasteittain tarkasteltuna

	Ammattikoulu		Ammatti- korkeakoulu		Ylempi korkeakoulu		Yhteensä
	n	Prosentti	n	Prosentti	n	Prosentti	
Erittäinen tyytyväinen	1	10	146	25	5	33	152
Melko tyytyväinen	7	70	374	65	7	47	388
En osaa sanoa	0	0	7	1	0	0	7
Melko tyytymätön	2	20	42	7	3	20	47
Erittäin tyytymätön	0	0	4	1	0	0	4
Yhteensä	10		573		15		598

Opinnoista saatuja valmiuksia tarkastellessa (kysymys 7) hajontaa ilmeni vastauksissa enemmän. Koska ammattikoulun ja ylemmän korkeakoulun perusjoukot olivat niin pieniä, valmiuksia oli kannattavampaa tarkastella koko vastaajajoukon kautta. Vastaajista 62 % koki koululta saamansa

valmiudet hyväksi. Vastaajista 31 % puolestaan koki valmiuksissaan puutteita. Iän mukaan tarkasteltuna eroja vastauksista ei löytynyt. Alle ja yli 35-vuotiaiden vastaukset noudattelivat yleistä jakaumaa vastaajien välillä.

Kysymys 7. Millaiset valmiudet yleisesti (tiedolliset ja taidolliset) olet mielestäsi saanut koululta ennen työpaikalla tapahtuvan oppimisen jaksoa? (n = 793)

Kysymys 8 tarjosi mahdollisuuden kuvata avoimella vastauksella syitä riittämättömien valmiuksien taustalla (n = 433). Vertailtiin keskenään valmiuksiin erittäin tai melko tyytyväisten vastaajien ja erittäin tai melko tyytymättömien vastauksia ja etsin sieltä mahdollisia eroavaisuuksia. Eroja ei

löytynyt. Avoimet vastaukset olivat yhteneviä sen suhteen, oliko opiskelija valmiuksiinsa tyytyväinen tai ei. Eroja ei myöskään löytynyt nuorten ja +35-vuotiaiden vastaajien vastauksia tarkastellessa, vaan vastaukset olivat yhteneviä myös ikäperustaisesti tarkasteltuna.

Kysymys 8. Mikäli valmiudet eivät olleet mielestäsi riittävät, niin mistä tämä mielestäsi johtui?

Syyt riittämättömien valmiuksien taustalla AMK-opiskelijoiden kuvaamana (n = 421)

1. Lähiopetuksen määrää on vähennetty ja opetuksessa painottuu ryhmämuotoinen opiskelu ja tutkimus- ja kehittämisopinnot ammattiaineiden ja kädentaitojen harjoittelun sijaan. Opiskelijat kokivat puutteita mm seuraavissa kokonaisuuksissa:

- perustaidot (perushoito, vuorovaikutustaidot, lääkehoito, ergonomia...)
- kädentaitojen harjoittelu. Kädentaidot opitaan muita katsomalla, ei itse harjoittelemalla (kanssaopiskelijat, Youtube)
- poikkeavien kehityskulkujen havainnointia ja niihin reagointia ei juuri opeteta (nestetasapainon seuranta, laboratoriovastaukset...)
- kirjaamista ja eri tietojärjestelmien käyttöä ei harjoitella
- sote-alan toimintaympäristöä ja moniammatillisen yhteistyön roolia ja merkitystä ei käsitellä
- työhön liittyviä tunteita ei opeteta käsittelemään
- työelämä tieto omista oikeuksista ja velvollisuuksista jää puutteelliseksi
- lääketieteellinen ja muu ammattisanasto käsitellään puutteellisesti
- lääkäriluentoja ei ole

2. Itsenäisessä opiskelussa ilmenee teknisiä ongelmia ja opetuksessa ja ohjauksessa on puutetta.

3. Opetettu tieto ja opetusvälineet ovat vanhentuneita.

- opetus ei huomioi aktiivisesti muuttuvaa ja kehittyvää työelämää
- koulussa opittu ei vastaa käytäntöä

4. Teoriaopintojen, tenttien ja harjoittelujen aikataulutuksessa ja yhteensovittamisessa on ollut haasteita.

- harjoittelupaikkoja ei ole
- teorijaksosta on kulunut pitkä aika tai teoria on tulossa vasta harjoittelujakson jälkeen

5. Isot ryhmäkoot ja lähihoitajien ja lukiopohjaisten yhteisryhmät eivät huomioi tarpeeksi opiskelijan lähtötasoa

Syyt riittämättömien valmiuksien takana ylempää korkeakoulutukintoa opiskelevien kuvaamana (n = 7)

- tiedolliset ja taidolliset puutteet pedagogisissa valmiuksissa
- tiedolliset ja taidolliset puutteet tutkimuksellisissa valmiuksissa ja laadun arvioinnissa
- koulun resurssipula ja oppimisvastuun siirtyminen työelämään
- tiedolliset puutteet oppimisen mahdollisuuksista
- teorian ja käytännön väliset ristiriidat
- kielellisten valmiuksien puute

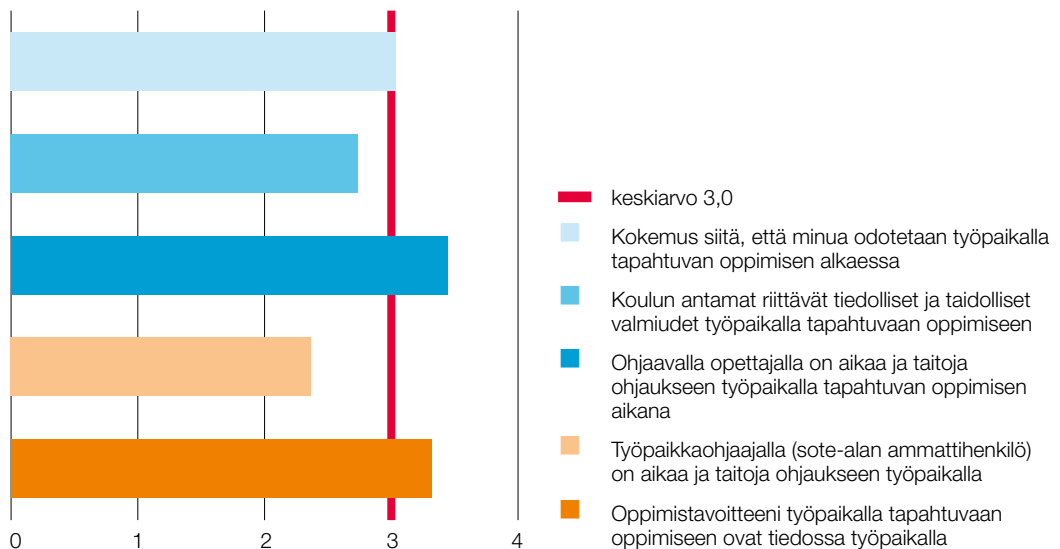
Syyt riittämättömien valmiuksien taustalla ammattikoululaisten kuvaamana (n = 5)

- vähäinen lähiopetus ja lähiopetuksen sisällöllinen ja toiminnallinen laaduttomuus
- harjoittelujaksoa edeltävän teoreettisen osaamisen puute

Kysymyksessä 9 vastaajia pyydettiin asettamaan tärkeysjärjestykseen työpaikalla tapahtuvan oppimisen onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Kaikki ennalta määritellyt tekijät koettiin lähes yhtä tärkeiksi ja hajonta eri vastausvaihtoehtojen välillä oli vähäistä. Eroja ei noussut esille myöskään ikäperusteisesti tarkasteltuna. Hieman muita tärkeim-

mäksi tekijäksi opiskelijat nostivat kouluasteesta riippumatta työpaikkaohjaajan ja sen, että ohjaajalla on aikaa ja taitoa ohjata opiskelijaa harjoittelussa. Toiseksi merkittävä tekijä oli harjoittelujaksoa edeltävät tiedolliset ja taidolliset valmiudet. Vähiten painoarvoa opiskelijat antoivat ohjaavan opettajan ajalle ja ohjaustaidoille.

Kysymys 9. Mitkä tekijät mielestäsi vaikuttavat työpaikalla tapahtuvan oppimisen onnistumiseen. Aseta alla olevat vaihtoehdot tärkeysjärjestykseen (1–5, 1 = tärkein, 5 = vähiten tärkein. Vain 1 arvo/vaihtoehto). Mukana kaikki vastaajat (n = 840).

Kysymys 10 tarjosi mahdollisuuden kuvata avoimella vastauksella syitä riittämättömien valmiuksien taustalla (n = 547). Ammattikorkeakoulun perustutkintoa opiskelevien (n = 421) kohdalla avointen vastausten määrä oli suuri. Myöskään näissä avoimissa vastauksissa ei esiintynyt eroa ikäperusteisesti tarkasteltuna. Tulokinnan selkeyttämiseksi taulukoin AMK-opiskelijoiden oppimista edistävät ja oppimista estävät tekijät omiin taulukoihin.

Yhteenvedona ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastauksista voidaan todeta, että hyvä asialleen omistautunut ohjaaja ja ohjaukseen varatut resurssit ja oppimista tukeva työyhteisö ovat merkittävässä roolissa onnistuneessa harjoittelukokemuksessa. Oppimista estää luonnollisesti päinvastaiset kokemukset.

Kysymys 10. Mitkä muut tekijät mielestäsi vaikuttavat työpaikalla tapahtuvan oppimisen onnistumiseen? Oppimista edistävät tekijät AMK-opiskelijoiden kuvaamana.

Ohjaajan ominaisuudet
1. Ohjaaja on motivoitunut tehtäväänsä ja kannustaa yrittämään
<ul style="list-style-type: none"> • päivän työsuunnitelma ja tulevat oppimishetket käydään vuoron alussa läpi ja sovitaan vastuunjaosta • ohjaaja ohjaa opiskelijaa sivusta katsoen ja perustelee miksi asiat kuuluu tehdä niin kuin ne tehdään (työpaikkakohtaisten erojen perustelu) • ohjaaja huomioi opiskelijan lähtötason ja kasvattaa vastuita osaa-misen karttuessa (luottamuksen kokemus on tärkeää) • ohjaaja kannustaa ja kehuu
2. Ohjaajalle on resurssoitu aikaa ohjaamiseen ja reflektoi viin rakentaviin palautekeskusteluihin
<ul style="list-style-type: none"> • oppimistavoitteet käydään läpi, pohditaan keinoja niiden saavuttamiseksi ja sitoudutaan yhdessä niiden tavoitteluun • kysyminen on turvallista • virheet ja kehittämiskohteet otetaan puheeksi heti ja palautetta annetaan säännöllisesti läpi harjoittelujakson • ohjausvastuu on 1–2 henkilöllä
3. Ohjaajalla on riittävästi tietoa ja taitoa
<ul style="list-style-type: none"> • ohjaajan koulutus vastaa opiskeltavaa tutkintoa ja hänellä on kokemusta alalla työskentelystä

Harjoittelupaikka

1. Koko työyhteisö on sitoutunut opiskelijaohjaukseen

- kollegiaalinen ja toisia arvostava kohtelu
- positiivinen ilmapiiri
- opiskelijan ohjaus on huomioitu työsuunnittelussa (mm. pidennetyt potilasajat, aikaa ohjauskeskusteluille...)
- opiskelijapalautteet käsitellään ja niistä opitaan
- opiskelijapalkkiot maksetaan ohjaajalle / työyhteisölle, joka kannustaa kehittymään ohjaajana

2. Opiskelijan perehdyttäminen

- opiskelijan rooli on selkeästi määritelty
- kerrotaan mitä opiskelijalta odotetaan ja mitä hän saa tehdä ja mikä on kiellettyä
- suullinen, kirjallinen ja sähköinen perehdytysmateriaali
- oppimista tukevat tekniset videot
- kliinisen asiantuntijan kysely- / ohjaustunti
- muilta opiskelijoilta saatu vertaistuki

3. Paikka tarjoaa oppimiselämyksiä

- mahdollisuus ”oman potilaan” kanssa harjoitteluun
- paikka vastaa harjoittelun tavoitteisiin
- hoitotoimenpiteet
- tutkimukset ja diagnostiset toimenpiteet
- muihin työyksiköihin ja työnkuviin tutustuminen
- tietoa työelämän pelisäännöistä ja omista oikeuksista ja velvollisuuksista

4. Opiskelijat kohdataan yksilöinä

- opiskelija saa olla oma itsensä
- opiskelijaa kutsutaan nimellä
- ikä, elämäkokemus ja osaamistaso huomioidaan ohjauksessa
- elämäntilanne otetaan huomioon ja tarjotaan joustoja
- huomioidaan alaikäisenä työskentely
- ohjaus tapahtuu omalla äidinkielellä

Kysymys 10. Mitkä muut tekijät mielestäsi vaikuttavat työpaikalla tapahtuvan oppimisen onnistumiseen? Oppimista **estävät** tekijät AMK-opiskelijoiden kuvaamana.

Harjoittelupaikka

- työympäristö on käyttöikänsä vanhentunut (järjestelmät, työskentelytilat, sisäilma...)
- väärin resurssoitu työ (kiire!)
- henkilöstö on uupunutta ja väsynyttä

Ohjaaja / ohjaus

- opiskelijat ja ohjaaminen koetaan riesaksi
- ohjaaja ei ole tosiasiallisesti paikalla (lomat, sairauslomat...)
- opiskelijat jätetään yksin
- opiskelijoita on liikaa samaan aikaan harjoittelemassa
- ohjaaja toimii ohjaajana vasten tahtoaan
- ohjaaja ei anna harjoitella vaan tekee puolesta
- ohjaaja ei ole kyvykäs kohtaamaan vaihtoehtoisia näkemyksiä / kysymyksiä
- opiskelijaa käytetään työvoimana
- opiskelijaa käskytetään, pompotellaan ja teetetään toisarvoisia työtehtäviä
- opiskelijaa ei kutsuta nimellä, vaan opiskelijaksi tai "hei sinä siellä"
- opiskelijaa ei kohdata yksilönä, vaan osana opiskelijamassaa
- kysymykset sivuutetaan
- palautetta ei anneta ja lopussa tulee "täydeltä laidalta"
- palaute annetaan ryhmäpalautteena, jolloin omaa oppimista tai kehittämiskohteita ei tunnista

Epäselvät tavoitteet ja vastuut

- vastuu oppimisen ohjaamisesta on koulun ja työelämän välillä epäselvä
- koulun asettamiin tavoitteisiin suhtaudutaan ylimalkaisesti
- harjoittelupaikka ei vastaa tarkoitusta tai opiskeltavaa tutkintoa
- ohjaavaa opettajaa ei tavoiteta

Kiusaaminen ja epäasiallinen kohtelu

- työyhteisössä väheksytään opiskelijoita, kollegoita ja muita ammattiryhmiä
- alistetaan, kyykytetään ja nöyrytetään asiakkaiden tai työyhteisön edessä
- puhutaan selän takana ja juoruillaan
- ei tervehditä ja kohdellaan kuin ilmaa

Opiskeluun liittyvät haasteet

- harjoitteluun liittyy liikaa ulkopuolisia haasteita (kulkeminen, asuminen, työn, tehtävien, tenttien, perheen ja vapaa-ajan yhteen sovittaminen)
- taloudelliset haasteet
- osaaminen ei vastaa harjoittelussa edellytettävää osaamista
- harjoittelupaikka ei vastaa oppimistavoitteisiin
- opiskelijan omista sosiaalisissa taidoissa, asenteessa, oma-aloitteellisuudessa ja aktiivisuudessa on haasteita
- opiskelija on flegmaattinen ja ei ota vastuuta omasta oppimisesta
- alavalinta on osoittautunut virheelliseksi
- harjoitteluun liittyviä tunteita ei pääse purkamaan, vaan asiat on vaan kestettävä sellaisena kuin ne eteen tulevat

Ammattikoululaisten ja ylempää korkeakoulututkintoa suorittavien vastaajamäärät jäivät niin pieniksi, että vastaavia kouluasteen mielipidettä kuvaavaa taulukkoa niistä ei ole mielekästä tehdä. Ammattikoulussa (n = 6) opiskelevat nostivat avoimissa vastauksissaan muiksi harjoittelussa tapahtuvan oppimiseen vaikuttaviksi tekijöiksi:

- työpaikan asenneilmapiirin opiskelijoita kohtaan
- ohjaajan motivaation, ohjaustaidot ja palautteenantokyvyn
- oppimiskokemusten taajuuden
- ohjaamiseen varatun ajan ja resurssit

Ylempää korkeakoulututkintoa opiskelevat (n = 12) opiskelevat nostivat avoimissa vastauksissaan muiksi harjoittelussa tapahtuvan oppimiseen vaikuttaviksi tekijöiksi:

- säännöllisen arvioinnin ja rakentavan palautteen saamisen
- oman innostuksen ja kiinnostuksen asioihin
- työpaikan asenneilmapiirin opiskelijoita kohtaan (kollegiaalisuus)
- mahdollisuuden harjoitella käytännön asioita
- ohjaajan motivaation, ohjaustaidot ja palautteenantokyvyn
- opiskelijoiden omien toiveiden ja tavoitteiden huomioimisen

*Opiskelijaa ei kutsuta nimellä,
vaan opiskelijaksi tai ”hei sinä siellä”.*

5. Pohdinta ja johtopäätökset

Vastauksia analysoidessa esiintyi jonkin verran epätarkkuuksia, koska vastaajamäärät vaihtelivat kysymyksittäin. Osa vastaajista oli jättänyt vastauksen kesken. Pääsääntöisesti aineisto kuitenkin tuntui johdonmukaiselta ja sitä oli mielekästä analysoida ja työstää.

Tässä selvityksessä saatiin esille erityisesti ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevien opiskelijoiden näkemyksiä harjoittelujaksoista, joita ammattikoululaisten ja ylempää korkeakoulututkintoa opiskelevien yksittäiset näkemykset täydensivät. Selvityksen kautta syntynyt näkemys vahvasti aiheeseen liittyviä aikaisempia löydöksiä, joita toin esille johdantoluvussa.

Useassa vastauksessa korostui opetuksen laatuun liittyvät tekijät. Kädentaidollisten ja ammatillisten opintojen sijaan opinnoissa korostuvat tutkimus- ja kehittämisopinnot. Ryhmätöihin perustuvissa opinnoissa jokainen on kiinnostunut oman osuutensa suorittamisesta, jolloin käsiteltävän aiheen kokonaiskuva jää hahmottomatta. Etäopintojen osuus on kasvanut ja vaikeitakin ammatillisia teemoja pitäisi sisäistää videoiden välityksellä itsenäisesti opiskellen. Joskus opetusvälineistö ja opetettu asia on vanhentunut, joka selviää opiskelijalle harjoitteluun mennessä.

Opiskelijat nostivat paljon esille sitä, että harjoitteluissa tarvittavia kädentaitoja pääsee harjoittelemaan koululla todella vähän harjoittelua edeltävästi. Jos harjoittelupaikaksi osuu sellainen toimipiste, jossa näitä ammatillisia taitoja ei ole mahdollista harjoitella, uhkakuvana on, että työelämään valmistuu ammatillinen, jonka kädentaidolliset valmiudet ovat riittämättömät työelämän vaatimuksiin. Lähihoitajapohjaiset ja lukiopohjaiset ammattikorkeakoulututkintoa opiskelevat opiskeli-

jat eroavat vahvasti lähtötasoltaan. Opiskelijat toivoivat, että lähtötaso huomioidaan paremmin opetuksessa. Se että opiskeltava aihe on lähihoitajille tuttu, ei saa heikentää opetusta muiden kohdalla.

Pääsääntöisesti opiskelijat ovat tyytyväisiä harjoittelukokemuksiinsa. Harjoittelujaksot tarjoavat valtavasti oppimiselämyksiä ja kasvattavat ammatitiin. Harjoitteluja ohjaavien työntekijöiden toivotaan olevan turvallisia aikuisia, jotka ovat vahvasti sisällä oman ammattinsa erityiskysymyksissä. Koko työyksikön tulee tukea opiskelijan oppimista ja osallistua opiskelijan ohjaukseen. Ohjaamiseen on varattava aikaa ja resursseja, ja opiskelijat on kohdattava työpaikalla tulevana kollegoina, joita valmennetaan tuleviksi työkavereiksi.

Harjoittelujen suuri haaste opiskelijoiden näkökulmasta on harjoittelun yhdistäminen muuhun elämään. Opiskelijat toivovatkin, että henkilökohmainen elämäntilanne otettaisiin paremmin huomioon niin työelämässä kuin koululla. Kaikilla ei ole mahdollisuutta liikkua pitkien matkojen päähän harjoitteluihin tai sitoutua tekemään kolmivuorotyötä harjoittelijana. Harjoittelujaksojen palkattomuus verrattuina muiden alojen samantasoisten tutkintojen palkallisiin harjoitteluihin aiheuttaa vahvaa epätasa-arvon kokemusta alalle opiskelevissa.

Työyksiköiden työkuultuurierot ja toimintatapojen vaihtelevuus on haaste, jonka opiskelijat kohtaavat joka kerta harjoittelujaksoille mennessään. Kirjavat käytännöt haastavat opiskelijaa. Jotkin käytännöt ovat koulussa opetetun mukaisia, kun toiset taas ovat käytännössä hyväksi todettuja.

Opiskelijat toivovat saavansa palautetta läpi harjoittelun. He toivovat, että epäkohdat otetaan heti reilusti puheeksi, jotta heillä on mahdollisuus korjata virheellinen toiminta harjoittelujakson aikana.

Harjoittelujakson loppuun kasattu ”täyslaidallinen” ei anna mahdollisuutta toimia toisin ja jää kaivelemaan mieltä. Samasta syystä myöskään ryhmälle annettava palaute ei toimi. Yksilö ei tunnista tällaisesta palautteesta itseään ja omia kehittymistarpeitaan. Palautteen antamiseen, vastaanottamiseen ja hyödyntämiseen tarvitaan lisää koulutusta.

Opiskelijat toivovat tiiviimpää yhteistyötä työelämän ja koulutuksen välille, jonka kautta harjoitteluihin liittyviin epäkohtiin voidaan puuttua. Rakenneellisiin ongelmiin liittyvä palaute pitää ohjata suoraan sinne, missä siihen pystytään vaikuttamaan. Nyt opiskelijoiden valmiuksiin liittyvä palaute ohjautuu opiskelijoille, joilla ei ole vaikutusvaltaa siihen, millaista harjoittelua edeltävää opetusta he koulustaan saavat.

Selvitys tuotti mielenkiintoista tietoa opiskelijoiden valmiuksista ja työelämäharjoittelusta. Tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- hyödynnetään selvityksen tuottamaa tietoa Tehyn sidosryhmätyössä osana yhteiskunnallista vaikuttamista
- toimitaan työelämän ja koulutuksen kanssa proaktiivisesti yhdessä sen eteen, että alan valinheet haluavat pysyä alalla
- tehdään kysely harjoitteluja ohjaaville tehyläisille, jonka pohjalta kehitetään mm. omaa koulutustoimintaa

Tehy suosittelee, että alan koulutus ja työelämä tekevät nykyistä tiiviimmin yhteistyötä alan pyörö-ovi-ilmiön pysäyttämiseksi. Opiskelijoiden palautetta on kuunneltava ja siihen tulee reagoida. Reagoimatta jättäminen ei ole vaihtoehto.

*Tehy suosittelee,
että alan koulutus ja
työelämä tekevät nykyistä
tiiviimmin yhteistyötä
alan pyörö-ovi-ilmiön
pysäyttämiseksi.*

6. Lähteet

Frimodig, A. & Savolainen, S. 2015. Ihanteellinen oppimisympäristö käytännön harjoittelussa sairaanhoitajaopiskelijan näkökulmasta. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/102437/Frimodig_Anastasia_Savolainen_Sami.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Halme, A. 2011. Osastonhoitajien kokemuksia terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelusta ja sen kehittämistä osana osastonhoitajien omaa työtä. Hoitotyön johtamisen pro gradu tutkielma. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/83024/gradu05454.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hyvärinen, N., Åstedt-Kurki, P. & Palonen, M. 2019. Ohjattu harjoittelu opiskelijamoduulissa: hoitajien kokemuksia hoitoalan opiskelijoiden ohjaamisesta ja oppimisesta. *Hoitotiede* 2019, 31 (1), 15–26. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/118432/Ohjattu_harjoittelu_opiskelijamoduulissa_2019.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kumpulainen, R. 2017. Terveysalan opiskelijoiden kokemukset kliinisestä harjoittelusta. Opiskelijapalautteet vuosilta 2009–2015 erikoissairaanhoidossa. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140010/Kumpulainen_Riikka.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Levänen L. & Kivistö, T. 2010. Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia ohjatusta harjoittelusta. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/23535/Levanen%20Laura%20Kivisto%20Tiina.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Partanen, S. & Pääkkönen, L. 2017. Hoitajien kokemuksia opiskelijaohjauksesta. Opinnäytetyö. Hyvinvointipalveluiden osaamisala. Hoitotyön koulutusohjelma. Lapin AMK. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137403/Partanen_Paakkonen_04-12-2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tehy on maamme suurin terveys-, sosiaali- ja kasvatustutkinnon suorittaneiden ja alalle opiskelevien ammattijärjestö.

Tehy ammattijärjestönä

Tehyn tehtävä on:

- **parantaa** jäsentensä taloudellista asemaa
- **valvoa** palvelussuhteen ehtoja ja ammatillisia, sosiaalisia ja oikeudellisia etuja
- **toimia** työolosuhteiden kehittämiseksi
- **osallistua** koulutuksen, ammattitaidon sekä terveyden- ja sosiaalihuollon kehittämiseen
- **lisätä** jäsenten keskinäistä yhteenkuuluvuutta

- Tehyläiset toimivat sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.
- Tehy yhdistää terveys-, sosiaali- ja kasvatustutkinnon suorittaneet ja alalle opiskelevat yhteiseen ammatti- ja etujärjestöön. Tehyyn kuuluu kahdeksan ammatillista yhteistyöjäsenjärjestöä sekä jaostoja, jotka edistävät jäsentensä ammatillista toimintaa.
- Tehyn toiminnan perustana on noin 200 ammattiosastoa, jotka hoitavat mm. paikallista edunvalvontaa. Ammattiosastot yhdistävät saman työnantajan palveluksessa olevat ja saman alueen tehyläiset. Kaikki tehyläiset kuuluvat ammattiosastoihin tai Tehyn opiskelijajyhdistykseen.
- Tehyn jäsenmäärä on 160 000. Tehyyn kuuluu mm. apuvälineteknikoita, bioanalytikoita, ensihoitajia, fysioterapeutteja, hammashoitajia, jalkaterapeutteja, kuntoutuksen ohjaajia, kätilöitä, laboratoriohoitajia, lastenhoitajia, lähihoitajia, perushoitajia, lääkintävahtimestari-sairaankuljettajia, mielenterveyshoitajia, röntgenhoitajia, sairaanhoitajia, sosionomeja, suuhygienistejä, terveydenhoitajia ja toimintaterapeutteja.
- Tehy on Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n jäsen. Järjestäytymisaste hoitoalalla on korkea ja noin 90 % työssä olevista kuuluu ammattiliittoon. Yli 70 % jäsenistä työskentelee kuntien, kuntainliittojen tai kuntayhtymien palveluksessa.

Tehy ry • Postiosoite: PL 10, 00060 Tehy • Puhelinvaihte (09) 5422 7000
Käyntiosoite: Järjestötaló, Asemamiehenkatu 4, Itä-Pasila, 00520 HELSINKI

www.tehy.fi

Valmiudet työharjoitteluun – opiskelijajäsenten näkemyksiä työharjoittelusta

Selvityksessä kuvataan Tehyn opiskelijajäsenten näkemyksiä työharjoitteluista ja niihin liittyvistä valmiuksista. Tärkeimmäksi onnistunutta harjoittelua kuvaavaksi tekijäksi opiskelijat nostavat harjoittelun ohjaajan ja sen, että harjoittelun ohjaamiseen on varattu aikaa. Oppimista estäviksi tekijöiksi opiskelijat nostivat vähäiset resurssit, ilmapiiriongelmat ja suunnitelmallisen ohjauksen puuttumisen.

Eläköitymiset kiihtyvät, väestö vanhenee, ilmastonmuutos etenee ja uudenlaiset pandemiat haastavat nykytilaa. Meidän on keksittävä yhdessä keinoja, joilla uudet ammattilaiset saadaan koulutautumaan ja kiinnittymään alalle. Tässä riittää työsarkaa koulutuksella, työelämällä ja alan edunvalvonnallakin.

Tehyn julkaisusarja

- A: Tutkimusraportteja
- B: Selvityksiä
- C: Muistioita
- D: Tilastoja
- E: Videot
- F: Muut julkaisut

Tehyn julkaisut löytyvät myös verkosta.